

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 34/08-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. marca 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti K. B., K., zastúpenej advokátom JUDr. I. S., B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 901/02 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo K. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 901/02 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 901/02 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietahov.

3. K. B. priznáva finančné zadostučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia K. B. v sume 6 732 Sk (slovom šesťtisíc sedemstotridsať dva slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. I. S., B., (...) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti K. B. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. januára 2008 doručená sťažnosť K. B., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. I. S., B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 901/02.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 34/08-8 z 31. januára 2008 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

Zo sťažnosti vyplýva, že:

„- sťažovateľka podala návrh na súd na vyslovenie neplatnosti právneho úkonu 30. 12. 2002;

- v roku 2003 sťažovateľka požadovala od súdu, aby vo veci konal a vytýčil pojednávanie;

- pojednávanie vo veci bolo nariadené až na 16. 5. 2005, z uvedeného pojednávania sa sťažovateľka ospravedlnila a požiadala o odročenie pojednávania, nakoľko jej manžel bol hospitalizovaný v nemocnici a nemohla inak zabezpečiť starostlivosť o maloletého syna;

- ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 7. 11. 2005. Súd vykonal výsluchy účastníkov a konanie odročil na neurčito;

- ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 31. 8. 2007, súd doplnujúcimi otázkami doplnil výsluchy účastníkov konania a pojednávanie odročil na 8.11.2007 s tým, že bude volaný jeden svedok;

- 8. 11. 2007 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci, súd znovu vypočul účastníkov konania (sťažovateľky a žalovaného v I. rade) a predvolaného svedka. Súd pojednávanie odročil na neurčito;

(...)

Napadnuté prietahy v konaní Okresného súdu Košice I u sťažovateľky vyvolávajú pocit bezradnosti, že sa nemôže domôcť svojich práv pred súdom Slovenskej republiky. Jej finančná situácia jej ani neumožňuje inak si riešiť tak závažnú otázku, ako je potreba adekvátneho bývania. Od podania žaloby do dnešného dňa sa pritom aj ceny nehnuteľností v K. podstatne zvýšili.“

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 901/02 porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal mu vo veci konať bez zbytočných prietahov a zaplatiť jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 732 Sk.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti listom sp. zn. 1 SprV/80/2008 z 20. februára 2008 vyjadril predseda okresného súdu, v ktorom uviedol:

„Žalobu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy podala na tunajšom súde dňa 31. 12. 2002 žalobkyňa H. spol. s r.o. K.

Dňa 13. 3. 2003 bola doručená súdu žiadosť žalobkyne o zámenu účastníkov na strane žalobcu.

Uznesením č. k. 14 C 901/02-18 zo dňa 11. 4. 2003 súd pripustil zámenu účastníkov a do konania vstúpila ako žalobkyňa K. B.

Prvé pojednávanie vo veci súd vytýčil na 16. 5. 2005.

Na žiadosť žalobkyne, ktorá sa pojednávania nemohla zúčastniť, bolo pojednávanie odročené na 7. 11. 2005.

Ďalší úkon súdu v predmetnej veci bolo pojednávanie 8. 11. 2007.

Po právnej stránke konanie o určenie neplatnosti právneho úkonu možno kvalifikovať ako štandardnú vec vybavovanú v rámci občianskoprávneho konania.

Po skutkovej stránke sa táto vec javí ako zložitejšia, ale táto skutočnosť nemohla ovplyvniť dĺžku doterajšieho konania, ktorá už predstavuje viac ako 5 rokov.

K prieťahom v konaní došlo v dôsledku niektorých zmien v osobe vybavujúceho sudcu, čo v konečnom dôsledku nemožno ospravedlniť vo vzťahu k účastníkom, preto sťažnosť hodnotím ako opodstatnenú.“

Právny zástupca sťažovateľky v sťažnosti z 10. januára 2008 a predseda okresného súdu v liste sp. zn. 1 SprV/80/2008 z 27. februára 2008 uviedli, že netrvajú na ústnom prerokovaní veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania.

II.

Sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej judikatúry a taktiež z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, v súlade s ktorou „je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza“ (napr. IV. ÚS 59/03).

Nepostačuje, ak orgány verejnej moci konajú; odstránenie stavu právnej neistoty nastáva až právoplatným rozhodnutím súdu (I. ÚS 76/03 a iné).

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov predstavuje ústavný imperatív pre všetky orgány verejnej moci konať tak, aby v primeranej dobe rozhodli a nastolili stav právnej istoty. Z tohto ústavného imperatívu sú odvodené aj procesné predpisy, ktoré majú zabezpečiť ako účinne prostriedky plynulosť a optimálnu dĺžku konania.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a to najmä vzhľadom na tri základné kritériá: zložitnosť veci (1), správanie účastníkov konania (2) a postup samotného súdu vo veci (3).

V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

Predmetom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 14 C 901/02 je žaloba o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, ktorá predstavuje stabilnú agendu sporových konaní v občianskoprávných oddeleniach všeobecných súdov s ustálenou súdnou praxou a bohatou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Okresný súd vo svojom vyjadrení nenamietal predmet sporu ani skutkovú a právnu zložitost' veci.

Pri skúmaní podľa druhého kritéria ústavný súd zistil, že sťažovateľka sa dostavovala na pojednávania okresného súdu, včas predkladala svoje návrhy a dôkazy a počas doterajšieho priebehu konania bola súčinnosťná. Svoje práva si hájila sťažnosťou na nečinnosť, ktorú podala príslušným orgánom štátnej správy súdu.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to postup všeobecného súdu vo veci, ústavný súd zistil, že okresný súd za viac ako 5 rokov konania ani raz vo veci nerozhodol rozsudkom. Vo veci nariadil pojednávania 16. mája 2005, 7. novembra 2005, 31. augusta 2007 a 8. novembra 2007 (keď odročil vec na neurčito z dôvodu, že strany navrhnu ďalšie bližšie nešpecifikované úkony).

Okresný súd vo veci vôbec nekonal v období od 18. júna 2003 (opätovná výzva účastníkovi konania na vyjadrenie k návrhu) do 16. marca 2005 (nariadenie pojednávania), t. j. viac ako 20 mesiacov, a od 7. novembra 2005 (odročenie pojednávania na neurčito za účelom výsluchu ďalších svedkov) do 13. júna 2007 (nariadenie pojednávania na 31. august 2007), t. j. 18 mesiacov. Prieťahy okresného súdu v konaní predstavujú celkovo 38 mesiacov.

Predseda okresného súdu sa pokúsil tento stav ospravedlniť častou výmenou sudcov v oddeleniach. Túto skutočnosť však nemožno pričítať k porušeniu základného práva sťažovateľky, a to aj vzhľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, a nie je ospravedlniteľná ani podľa judikatúry ústavného súdu.

V postupe okresného súdu ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľky a podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk, ktoré náležite odôvodnila.

Pri určovaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie priznáva podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd považoval priznanie sumy 50 000 Sk za primerané v okolnostiach prípadu (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

Ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Postupoval tak z dôvodu uvedeného v § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a výšku náhrady stanovil v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007.

Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v sume 6 732 Sk (za dva úkony právnej služby po 3 176 Sk a dva režijné paušály po 190 Sk), ktorú je okresný súd povinný zaplatiť na účet jej právneho zástupcu (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2008